

Beslut om bildande av Brandalsunds naturreservat i Södertälje kommun

Beslut av kommunfullmäktige i Södertälje kommun. (2016-04-04, §31)

- Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar kommunfullmäktige i Södertälje kommun inrätta Brandalsunds naturreservat, som omfattar det område som avgränsats med en svart heldragen linje på bifogad beslutskarta, se bilaga 1.1.
- Vidare beslutar kommunfullmäktige att med stöd av 7 kap. 5, 6 respektive 30 § miljöbalken införa bestämmelser som framgår av detta beslut, med områdes hänvisningar till bifogad skötselkarta, se bilaga 1.2.
- Slutligen beslutar kommunfullmäktige att med stöd av 3 § i förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken fastställa en skötselplan för naturreservatet, se bilaga 2.

Reservatets namn skall vara *Brandalsunds naturreservat*.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Brandalsunds naturreservat
Kommun:	Södertälje
Län:	Stockholms län
Lägesbeskrivning:	Reservatet ligger 12 km söder om Södertälje centrum och 7 km nordost om Järna. För detaljerad avgränsning se beslutskarta (bilaga 1.1).
Fastighet:	Del av Brandalsund 1:11
Församling/Socken:	Ytterjärna socken
Topografisk karta:	10I Stockholm SV
Ekonomisk karta:	10I 1b Brandalsund
Naturgeografisk region:	Svealands sprickdalsterräng med lerslättsjöar och sjöbäcken
Markägare:	Telge Brandalsund AB
Servitut/Nyttjanderätter:	Sjöstugan 2:1 har rättigheter i området, ett avtalsservitut AKT 01-IM9-56/149.1,(Elledning). Utfart till förmån för Sjöstugan 2:1, Belastar Brandalsund 1:11 och 1:2. Inskriften 1956-01-11 AKT 56/149. Brandalsund 1:2 har rättighet: Rätt att för åtkomst av stranden vid saltsjön nyttja tillgängliga vägar på Brandalsund 1:11 inskriven 1969-03-20 AKT 01-YTJ-222.2.
Area:	64,4 ha
Förvaltare:	Miljökontoret i Södertälje kommun

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara, säkerställa och utveckla värdefulla naturmiljöer för biologisk mångfald och rekreation. Hagmarkernas rika flora och äldre trädsnitt bevaras och utvecklas. Den naturskogsartade barrskogen, de öppna hållmarkerna och de lövrika strandskogarna ska bevaras. Norrvikens artrika grunda bottnar ska bevaras.

Området skall vara attraktivt för besökare och friluftsliv ska kunna bedrivas i hela området.

Syftet ska uppnås genom att

- hagmarkerna sköts med bete och vid behov med kompletterande slyröjningar. Biotoprestaurering genom slyröjning och gallring för att glesa ut trädsnittet, samt gallring av gran ska utföras successivt i de mer igenväxta delarna av hagmarkerna. Inslag av invasiva arter som vresros bekämpas vid behov med mekaniska åtgärder som röjning och uppgrävning av rotsystemet.
- skogar sköts genom i första hand fri utveckling samt vid behov genom naturvårdande frihuggning av enstaka träd och tillskapande av död ved för att skapa variation i arter och åldersfördelning samt lågakontinuitet i trädsnittet. I strandskogen väster om Norrviken gallras gran bort successivt.
- nya verksamheter och anläggningar som tar mark eller vatten i anspråk och som medför skador på mark, vegetation eller i den marina miljön regleras.
- området utvecklas för besökare med vandringsleder och minst en tillgänglighetsanpassad stig med rastplats, fler parkeringsmöjligheter och genom att besöksanordningar, information och vandringsleder är väl skötta.

Prioriterade bevarandevärden

1. Naturmiljöerna med de naturtyper och strukturer som finns i området; trädklädda hagmarker, havsstrandängar, torrbackar och grova tallar, naturskogsartade barrskogar och hållmarksskogar, solexponerade sandmiljöer och en grund artrik havsvik.
2. Biologisk mångfald med rödlistade arter, däribland en mycket artrik flora och insektsfauna.
3. Möjligheten att bedriva friluftsliv i hela området.

Reservatsföreskrifter

Med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 § miljöbalken föreskriver miljönämnden följande.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområden. Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

Det är förbjudet att inom reservatet

- A1. uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning förutom de byggnader och anläggningar som behövs för att uppfylla ändamålet med reservatet,
- A2. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar,
- A3. sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller liknande,
- A4. anordna upplag,
- A5. bedriva täkt eller annan verksamhet som kan ändra områdets topografi som att spränga, schakta, utfylla muddra eller tippa,
- A6. avverka träd eller vidta annan skogsbruksåtgärd,
- A7. anlägga väg,
- A8. anlägga luft- eller markledning,
- A9. Framföra motordrivet fordon annat än på vägen fram till parkeringen,
- A10. utfodra vilt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt skall tåla att följande anordningar uppförs och att följande åtgärder vidtas

- B1. utmärkning av naturreservatets gräns
- B2. anläggande av parkeringsplats, stigar, rastplatser och toalett samt informationstavlor för allmänheten,
- B3. uppsättning av stängsel för betesdjur, stängselgenomgångar och betesdrift (skötselområde 1),
- B4. biotoprestaurering i hagmarkerna genom gallring och slyröjning samt mekanisk bekämpning av vresros (skötselområde 1) och vassröjning (skötselområde 1 och 3),
- B5. naturvårdande skötsel av skogar och hagmarker genom frihuggning av enstaka träd, tillskapande av död ved samt gallring av gran i strandskog (skötselområde 1 och 2),
- B6. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt i reservatet. Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

Det är förbjudet att inom reservatet

- C1. framföra motordrivet fordon annat än på väg fram till parkeringsplats,
- C2. medföra okopplad hund eller annat husdjur förutom inom skötselområde 1 under perioden 1 november till 31 mars,
- C3. göra inskrift eller sätta upp tavla, skylt, affisch eller liknande,
- C4. fånga och insamla djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs,
- C5. plocka eller föra bort alla slags växter och vedlevande svampar,
- C6. fälla, skada eller föra bort levande eller döda träd och buskar,
- C7. göra upp eld annat än på anvisade eldplatser,
- C8. ankra med båt längre än 3 dygn,
- C9. framföra vattenskoter,
- C10. utöva vattenskidåkning,
- C11. utan miljönämndens tillstånd anordna tävlingar och andra evenemang.

D. Undantag från reservatsföreskrifterna

Föreskrifterna i A-C ovan ska inte utgöra hinder för

- D1. förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel samt anläggande av parkering, som anges i föreskrift B1-B6, och i samband med det bl.a. använda motorfordon,
- D2. skötsel och underhåll av vägar, vägkanter, åkerkanter och åkerdiken i området,
- D3. tömning av toaletter med härför avsett motorfordon,
- D3. jakträttsinnehavaren att använda lös hund vid jakt samt använda terrängskoter (t.ex. fyrhjuling) på fast mark i samband med uttransport av fällt högvilt,
- D4. siktröjning kring sjösäkerhetsanordningar,
- D5. skötsel, underhåll, förbättringar, uppförande och avveckling av sjösäkerhetsanordningar för Sjöfartsverkets farleder,
- D6. trafik och underhåll av vägen till och från fastigheten Sjöstugan 2:1.
- D7. reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser att utföra nödvändig insamling för dokumentation av växt- och djurlivet,

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då beslutet eller justeringen av protokollet över beslutet har tillkännagetts på kommunens anslagstavla.

Enligt bestämmelserna i 7 kap. 30 § miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna under C även om de överklagas.

Skäl för beslutet

Beskrivning av området

Området omfattar betade, trädklädda hagmarker, sandmiljöer, barnnatskog samt en grund artrik havsvik. Större delen av området är klassad som nyckelbiotop och naturvärde av Skogsstyrelsen. I området finns många rödlistade arter, framförallt kärlväxter, insekter och svampar.

De betade strandängarna och torrbackarna vid Trindborgens har högsta klass i kommunens ängs- och hagmarksinventering och har en artrik, betesgynnad flora. Florainventeringen 2011 påvisade totalt 368 arter i hagmarksområdet, vilket är mycket högt för ett så litet område. Växter som är typiska för området eller som är speciella för naturreservatet är t.ex. trift, ovanligt många arter sandmaskrosor (9 arter), backtimjan, brudbröd, stagg och på strandängarna arter som t.ex. gulkämpar, agnsäv, salttåg, strandråg, strandkrypa och blåsklöver (smultronklöver). Bland rödlistade arter finns ask, alm, desmeknopp, trubbdaggkåpa, pyttmaskros och fläckmaskros. Andra ovanliga arter som förekommer är källört, vitknavel, ormtunga och vårvicker. Hagmarksområdet är även klassat till nyckelbiotop av skogsstyrelsen, sandbarrskog, och skyddsvärd trädmiljö enligt länsstyrelsen, för dess synnerligen många grova tallar och grova björkar. Hagmarksområdet kring Trindborgens är i stort behov av kontinuerlig skötsel för att det inte ska växa igen med förlust av flora och rekreativmiljöer som följd.

Den långgrundna Norrviken är en viktig rastlokal för sjöfågel. Här finns en rik bottenvegetation av olika natearter och viken är viktig för fiskyngel. Havsörn och fiskgjuse jagar över viken.

Skogsområdet i sydväst sträcker sig längs en bergrygg med vidsträckta öppna hållmarker i de högst belägna delarna. Värdekärnorna är huvudsakligen grandominerade med inslag av död ved, rikligt med lågor och grova träd. De öppna hållmarkerna är viktiga stekelmiljöer och grova tallar som kan bära rovfågelbon. Nära Sjöstugan 2:1 finns ett område dominerat av lövträd med inslag av småvatten och mindre hållar. Längs den södra strandlinjen är det mer lövdominerat med mycket spår av bäver.

Området har ett naturskönt läge nära kommunens två största tätorter och har goda förutsättningar för friluftsliv, med möjlighet till bad- och båtliv, vandring och utsikter över vattnet och Brandalsunds gård. Redan idag är området välbesökt och det finns goda möjligheter att utveckla och tillgänglighetsanpassa det ytterligare. Sandstränderna är populära för öringsfiske på våren och badgäster på sommaren och den djupare delen av viken som ligger skyddad från är en populär naturhamn för båtburna besökare. Hela området ligger inom riksintresse för kulturmiljö för farleden och Brandalsunds säteri med alléer och omgivande landskap. Flera kultur- och forn lämningar finns i området, varav den medeltida Trindborgens är den mest kända. De är en viktig del av områdets besöksvärde.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-5230 1000	08-5230 4636	miljokontoret@sodertalje.se

Ärendets beredning

Södertälje kommun köpte fastigheten Brandalsund 1:11 (tidigare Brandalsund 1:1) av Stockholms stad 2008. Ett kommunalt bolag, Telge-Brandalsund AB, bildades med syfte att exploatera delar av fastigheten. Hagmarken vid Trindborggen är sedan tidigare känd som ett av kommunens mest värdefulla hagmarksobjekt, med högsta klassningen (A). 2008 upphörde betet med följderna att det började växa igen och flororna i området riskerade att utarmas. Miljökontorets har samarbetat med Telge Brandalsund om att montera ned vilthägnen och få tillbaka betet, som återinfördes 2013, samt utfört biotoprestaureringar genom slyröjning och gallring i igenväxta områden. På uppdrag av miljökontoret utfördes under 2011 flera naturinventeringar i Brandalsundsområdet, som visade att området har unika naturvärden.

Ett förslag till naturreservat togs fram av miljökontoret 2011 och fanns med i förslaget till planprogram för bostadsexploatering i området, men varken reservatet eller planprogrammet gick då ut på samråd. Under 2014 fattade styrelsen i Telge-Brandalsund beslut om att lägga ned planerna på exploatering och därmed i enlighet med bolagets uppdrag sälja av fastigheten. Det är därför mycket angeläget att det planerade naturreservatet beslutas innan en ny privat markägare har tagit över marken. Miljökontoret fick i januari 2015 i uppdrag av miljönämnden att utreda ett förslag till bildande av naturreservat i området.

Diskussioner om reservatsbildning har förts med företrädare för markägaren Telge-Brandalsund AB. Diskussioner och information kring bildande av ett naturreservat har även förts med berörda markägare, grannar, arrendatorer och intresseföreningar. Markägaren till Brandalsund 1:2 har ställt sig positiv till att den del av hans fastighet som ingår i det sydvästra skogsområdet ska inkluderas i naturreservatet, detta område har dock utgått i föreliggande förslag.

Ett förslag till reservatsbeslut omfattande 86 ha med hagmark, vattenområde och ett skogsområde längs Vaskhusviken sändes ut på remiss under september-november 2015. Flera kommunala nämnder begärde förlängd svarstid, varför remisstiden utökades till december 2015. Järna kommunalnämnd tillstyrkte förslaget i sin helhet. Även kultur- och fritidsnämnden, Vårdinge-Mölnbo kommunalnämnd, Socialnämnd, Omsorgsnämnden och Äldreomsorgsnämnden tillstyrkte förslaget. Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden och Hölö-Mörkö kommunalnämnd tillstyrkte reservatsbildning i hagmarksområdet vid Trindborggen och Norrviken, men ansåg att skogsområdet inte behöver skyddas som naturreservat pga annan befintlig lagstiftning, tex strandskydd, kulturmiljölagen och allemansrätten. Telge Brandalsund AB anser att en reservatsbildning minskar försäljningsvärdet på fastigheten. Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen har tillstyrkt reservatsbildning i området. Länsstyrelsen har även godkänt ansökan om intrångsersättning för vidare prövning av Naturvårdsverket. Efter synpunkter från länsstyrelsen och naturvårdsverket har vissa justeringar gjorts i beslutstexterna i syfte, föreskrifter, prioriterade bevarandevärden och under skäl till beslut. Intresseprövningen har lyfts ut och förtydligats och skötselplanen har förtydligats med indelning i fler skötselområden.

Efter samberedning på förvaltningsnivå togs skogsområdet vid Vaskhusviken bort och förslaget omfattade hagmarken vid Trindborggen samt Norrviken, ca 26,8 ha. Miljönämnden utökade 2016-02-23 reservatsförslaget med södra delen av skogsområdet, ca 37,6 ha med de områden i skogen med högst natur- och rekreationsvärden, inkluderat hållmarker och sydslutningen och strandskogarna mot Vaskhusviken, till ett förslag på totalt ca 64,4 ha. Detta förslag tillstyrktes av kommunstyrelsen 2016-02-26.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-5230 1000	08-5230 4636	miljokontoret@sodertalje.se

Brandalsunds samfällighetsförening och Telge Brandalsund AB har påpekat att tillfartsvägarna till området behöver säkras för allmänhetens tillgång med bil. Utan del i tillfartsvägarna kan inte allmänheten garanteras tillträde med bil till naturreservatet. En del i gemensamhetsanläggning kan knytas till ett naturreservat, dock kan ett servitut knytas till ett naturreservat. Ansökan om ny gemensamhetsanläggning för tillfartsvägen från Brandalsunds gård till reservatparkeringen, samt ansökan om inträde i befintlig gemensamhetsanläggning för tillfartsvägen från väg 525 till Brandalsunds gård bör göras när naturreservat har bildats. Fastighetsägarna upplever sig redan idag störda av den biltrafik som går till det föreslagna reservatsområdet och biltrafiken kan antas öka något om ett naturreservat inrättas, varför de vill få till stånd förbättringsåtgärder längs tillfartsvägen.

Flera av de kommunala nämnderna lyfte i sina remissvar frågan om servitut för vandringsled längs kusten genom fastigheten Brandalsund 1:11, från gränsen mot fastigheten Bränninge gård 1:2 till gränsen till fastigheten Farsta 1: borde säkras i arbetet med naturreservatet. Servitut kan inte knytas till naturreservat, varför denna åtgärd inte kan ingå i reservatsbeslutet.

Förenlighet med hushållningsbestämmelser och översiktsplan

Kommunfullmäktige bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan antagen den 28 oktober 2013, samt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Brandalsund omnämns i kommunens översiktsplan från 2011 som utredningsområde för bostäder. Bostadsexploatering har dock inte varit aktuell inom det föreslagna reservatet och förslaget till reservat fanns med i det förslag till planprogram som togs fram 2011. Inga motstående planeringsintressen har lyfts under remisstiden och Järna kommunalnämnd har tillstyrkt reservatsbildning i området. Reservatsbildning bedöms därmed inte vara ett hinder för andra samhällsplaneringsintressen i området.

I den regionala planeringen är området en del av en grön kil, vilket innebär att det har betydelse för den regionala grönstrukturen. Enligt Södertälje kommuns översiktsplan skall de gröna kilarna utanför tätorterna tillvaratas som en resurs och deras kvalitet och funktion som spridningskorridorer bevaras. Området ligger även inom den skogliga värdetrakten ”Stockholms skärgårds värdetrakt”, där de skogliga värdekärnorna ingår som skärgårdsnaturskog enligt länsstyrelsens strategi för formellt skydd av skog i Stockholms län, samt helt inom utökat strandskydd till 300 m. En naturreservatsbildning i området stärker och utvecklar den gröna kilen, strandskyddet och den skogliga värdetrakten.

Området ligger inom ett riksintresse för kulturmiljövården, där försvarsborgen Trindborgen från 1400-talet i områdets centrala del utgör en del av värdebeskrivningen för riksintresset. I området finns flera andra registrerade fornlämningar och synliga kulturspår. Reservatsbildning innebär att skötsel och underhåll samt skyltning av fornlämningar möjliggörs.

Miljö kvalitetsmål

Skydd av områdets skogar, hagmarker och havsvik bidrar till att uppfylla 4 av de nationella miljö kvalitetsmålen; *Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Hav i balans samt levande kust och skärgård* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Intresseprövning

Kommunfullmäktige i Södertälje kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående natur- och friluftsvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området samt att förordna om föreskrifter för att skydda området, liksom att fastställa en skötselplan.

Områdets betydelse för det rörliga friluftslivet i kombination med synnerligen artrika natur- och kulturmiljöer motiverar till att ge området det starka skydd som naturreservat innebär. Naturreservatsbildning ger ett långsiktigt skydd och möjliggör förvaltning av området genom en skötselplan. I skötselplanen kan avvägningar göras mellan intresset att tillgängliggöra området för besökare och samtidigt värna om områdets naturvärden.

Upplysningar

I området gäller även annan lagstiftning. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- Kulturmiljölagen (1988:950). Inom det planerade naturreservatet finns fyra registrerade fornlämningar och en övrig kulturhistorisk lämning.
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259) med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Bestämmelserna i 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter om hundar under tiden 1 mars - 20 augusti inte får löpa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året skall hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.
- Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 30 § i miljöbalken.
- Strandskyddslagstiftningen, miljöbalken 7 kap 13-18 §§.

Tillgänglighet och hur man når området

Området nås med bil och parkering för ca 40-60 bilar ordnas i området. Buss från Södertälje C och Järna trafikerar hållplats Vallstugan. Från hållplatsen är det en promenad på ca 3 km. Området kan även nås med cykel, dock längs trafikerad landsväg. Cykelavståndet från Järna är ca 8 km och från stadsdelen Pershagen i Södertälje ca 7,5 km.

Bilagor

- 1.1. Karta med naturreservatets gränser
- 1.2. Karta med skötselområden
2. Skötselplan
3. Översiktskarta
4. Hur man överklagar

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-5230 1000	08-5230 4636	miljokontoret@sodertalje.se

För kommunfullmäktige

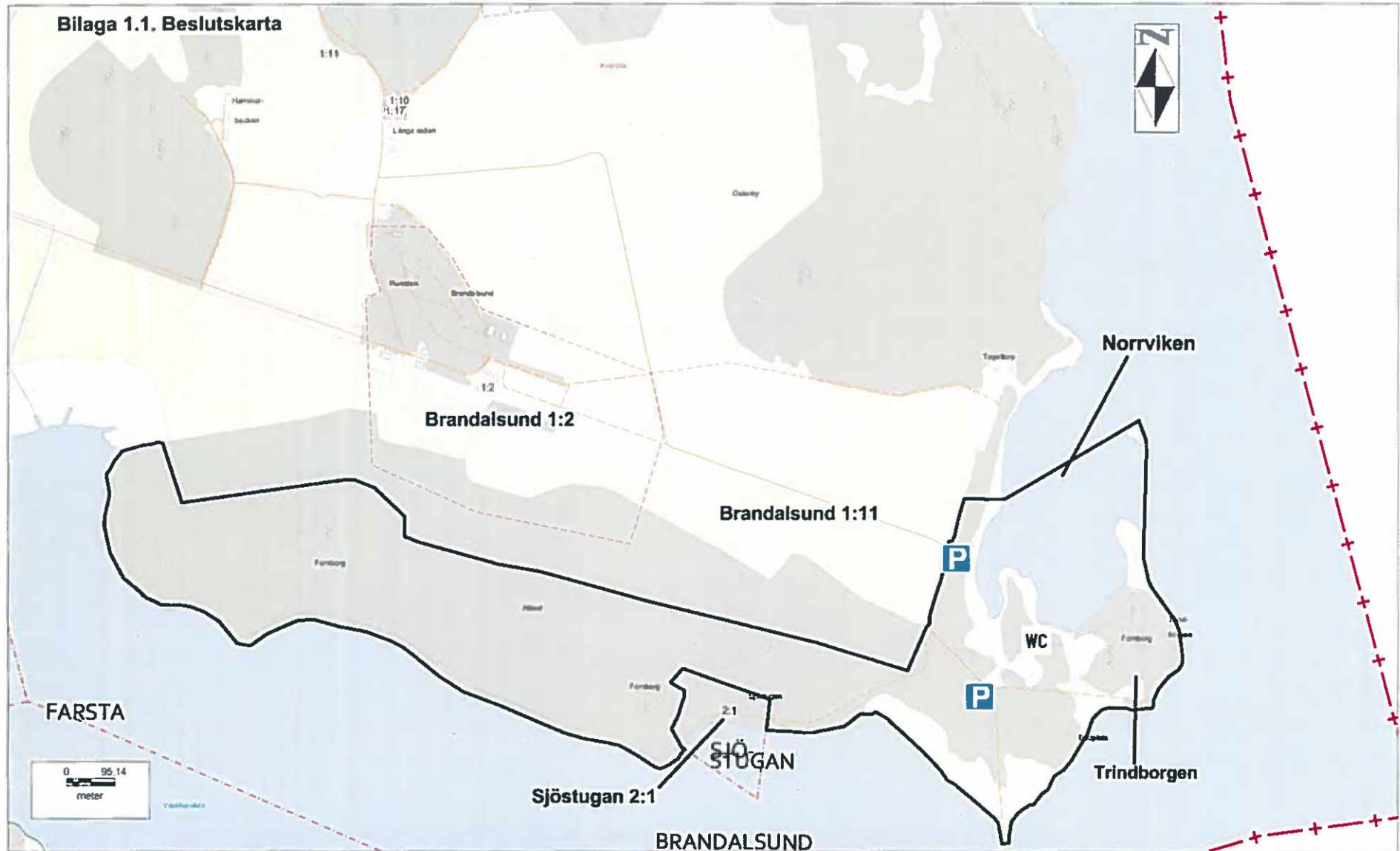

Besim Aho

Ordförande

Bilaga 1.1. Brandalsunds naturreservat

Naturreservatsgräns markerad med svart heldragen linje

Bilaga 1.2 Brandalsunds naturreservat skötselplanekarta
Skötselområden markerade med svart heldragen linje och numrerade

